

ŠKOFIJSKI LIST

10.

Skupni pastirski list avstrijskih škofov vernikom z dne 13. novembra 1910 o trojnem zlu sedanjih časov.

Nadškofje in škofje avstrijski

sporočajo vsem vernikom svojih škofij pozdrav ter jim želijo mir in blagoslov v Jezusu Kristusu, Gospodu našem!¹

Po štirih letih smo se mi, Vaši nadpastirji, meseca novembra tekočega leta 1910 zopet na Dunaju v Gospodu zbrali k resnim posvetovanjem o mnogih in prevažnih stvareh, ki se tičejo svete vere in Cerkve. Le-te priložnosti ne moremo opustiti, da Vas ne bi pozdravili v skupnem pastirskem in poučnem listu, da Vam ne bi izpregovorili v vsej ljubezni besed pouka in izpodbude, opomina in svaritve.

Resni in hudi so dnevi, v katerih živimo. Radostnega srca sicer priznavamo, da se v vseh pokrajinah naše drage domovine krepko vzbuja sveta krščansko-katoliška vera, da se povsod razcveta novo versko življenje, da se tisti, ki so bili doslej boječi in neodločni, v ne malem številu z otroško zaupnostjo in pokorščino zopet oklepajo svoje skrbne matere, svete katoliške Cerkve, in da se z obnovljeno požrtvovalnostjo in vnemo potegujejo ter neustrašno nastopajo za čast božjo in svojih duš zveličanje. Z veliko zadovoljnostjo pritrjujemo, da so se veselo razvila in dvignila raznovrstna katoliška društva, kakor društvo katoliških mojstrov, pomočnikov in delavcev, in vsa druga, ki si prizadevujejo, rešiti važno in težavno socialno ali družabno vprašanje, zlasti da vedno bolj uspeva od Pija X. z apostolskim pismom dne 27. januarja 1906 pohvaljeno in

toplo priporočeno Pijevo društvo za razširjanje dobrih knjig in spisov.

Ko premišljujemo in uvažujemo neutajljivo napredovanje krščansko-katoliškega življenja po vseh naših škofijah, moramo zaklicati s slavnim apostolom narodov: Hvalo dajemo vselej Bogu za vas vse, in vas imamo neprenehoma v spominu v svojih molitvah, in pomnimo dejanja vaše vere in truda in ljubezni in potrpežljivosti v upanju v Gospoda našega Jezusa Kristusa pred Bogom in Očetom našim. (I. Tes. 1, 2. 3).

Vendar pa pri sliki naših časov poleg solnčne strani ne smemo prezreti njene senčne plati, ne smemo si prikrivati strani pretečih nam nevarnosti. Le obžalovanja vredna slepota bi se mogla varati o tem, da prav v naših dnevih nasprotniki s peklenskim srdom napadajo Cerkev božjo, in da njeni mnogoštevilni in mogočni sovražniki, dasi jih ločijo ne le razlike mišljenja, marveč najhujša nasprotja prizadevanj, vendar če se gre zoper katoliško vero in Cerkev, stoje skupaj ramo ob rami ter se vztrajno bore z raznim orožjem za en namen, za razrušitev kraljestva božjega na zemlji, in v tem boju jih ne družijo večja ljubezen, marveč tem hujše sovraštvo.

¹ Slovenski prevod po Cerkvenem zaukazniku za lavant. škofijo, 1910, str. 198.

Zato čutimo v sebi dolžnost, da Vas, predragi v Gospodu, opozorimo na preteče nevarnosti naših časov, da Vam pokažemo najpoglavitnejša verska zla sedanjih dni, zla, ki sicer niso nova, za katerih odpravitev in odstranitev pa je treba prav zato, ker so se že globoko ukoreninila, složnega in odločnega sodelovanja vseh, ki so dobrega mišljenja in blage volje. Opozoritev na poglavitne napake našega časa in izpodbudo k odločnemu boju zoper nje si štejemo v svojo nadpastirsko dolžnost po apostolskem opominu: Pazite nase in na vso čredo, v kateri vas je Sveti Duh škofo postavil, vladati Cerkev božjo, ki jo je pridobil s svojo krvjo! (Dej. ap. 20, 28).

Preljubi v Gospodu!

Pogubnim in nevarnim napakam časovnim prištevamo pred vsem **nevednost v verskih resnicah in v zvezi ž njo brezvernost ali vsaj versko mlačnost in brezskrbnost**. Katoliškega mišljenja biti, pa ne katoliško živeti in delovati, je nezmislno in protislovno. Mnogi pa se ne morejo povzpeti do verskega življenja, ker niso poučeni v verskih resnicah. Od zgodnje mladosti jim je bil veronauk, kakor jezikoslovje ali računstvo, ali kakor prirodoslovje in zgodovina, le šolski predmet, v katerega pa se niso vglobili toliko, da bi jim postal prepričanje in edino pravo svetovno naziranje. Zato tako malo navdušenja, tako malo požrtvovalnosti, tako malo gorečnosti, tako malo zvestobe, zatajevanja in premagovanja samega sebe! In večinoma tičijo ravno bolj olikani stanovi globoko v verski nevednosti; ne poznajo krščansko-katoliške vere, marveč le potvaro vere, kakor jim jo kaže svet, ki v hudem tiči. (I. Jan. 5, 19.)

Svoje dni sta dobri vzgled in pouk v domači hiši nadelovala katehetu pot, sta pospeševala, pojasnjevala, utrjevala njegove nauke; dandanes naj bi dve učni uri veronauka na teden naredili iz otrok značajne in prepričane kristjane! Ne da se tajiti, da avstrijski katehetje, podpirani od blagih učiteljev, izredno veliko storijo in se mnogo trudijo, pa ker so

posamezni z delom preobloženi, so dejanski uspehi primeroma neznatni. Trdo in žalibog dostikrat neuspešno delo je, brez zaslombe domače vzgoje in tuintam z ovirami od strani Cerkvi nasprotnih učiteljev, učiti šolske otroke katekizma. Neredko se otroci naučijo besed katekizma le na pamet; da bi globlje prodrli v zveličavne resnice, da bi se zavedali njihovega pomena ter jih primerno obračali na življenje, o tem je komaj govoriti.

Če na tem mestu opozarjama na delovanje društva „Svobodne šole“, čigar udje ne nameravajo drugega kakor, da bi odpravili iz šole postavno še zagotovljeni veronauk in ž njim potrebno združene verske vaje, ter bi tako oplenili šolo krščanskega in verskega značaja; če moramo v svojo veliko žalost opazovati, da se misli in namere tega protikrščanskega društva močno ukoreninjajo v vedno večjem delu avstrijskega učiteljstva: naj se li še čudimo, ako so se verska nevednost in ž njo brezvernost ali vsaj brezbriznost zastran krščanske vere že polastile širših krogov? Zato Vam priporočamo v nasprotju s pogubnim prizadevanjem zgoraj imenovanega društva prekorigo delovanje katoliškega šolskega društva in že v našem pastirskem listu od novembra 1901 pohvaljeno in vse podpore vredno podjetje za ustanovitev katoliškega vseučilišča.

Naravna posledica opisanih razmer je, da more grajevredno gibanje „Proč od Rima“, katero vodijo politiški nagibi in katero pospešujejo denarne podpore iz tujine, še nadaljevati svojo pogubno, razdirajoče delo: našo katoliško Avstrijo prepravlja s svojimi neresničnimi in obrekljivimi spisi, še vedno snuje nova središča, kjer se oznanjuje kriva vera in tajitev Kristusa; še vedno pošilja čez našo mejo nove oznanjevalce odpada s hudobnim in z ostudnim naročilom, da bi sejali sovraštvo zoper Cerkev ter vabili k odpadu od nje. Ne moremo brez globoke žalosti v srcu misliti na sramotitve, ki se množijo v Avstriji zoper katoliško Cerkev, kakor še ni bilo slišati, nadalje na hujskanje, s katerim se ljudstvo za-

peljuje k odpadu od vere svojih očetov, na neukroljivo sovraštvo, ki hoče katoliške zavode in naprave in njihove zastopnike spraviti v posmeh in zaničevanje. Kakor smo Vas vse že v svojih obeh skupnih pastirskih listih z dne 2. aprila 1899 in z dne 15. novembra 1901 krepko svarili pred tem sramotnim početjem, enako Vas tudi danes na vso moč pred njim svarimo.

Toda, kdo so nesrečneži, ki poslušajo vabljuje besede zapeljivcev? Večidel so tisti, ki so vzrastli v verski nevednosti ter so se že davno odtujili cerkvenemu življenju. Kdor je v resnicah svete vere dobro poučen in je trden v verskem prepričanju, tisti se ne bo nezvesto obrnil od svoje božje Cerkve. Zatorej, preljubi, ostanite v veri (I. Kor. 16, 13), ki je začetek človeškega zveličanja, podlaga in korenina vse pravičnosti (Trid. zbor, seja VI. pogl. 8), in skrbite za tako potrebni verski pouk, ker je prav nevednost v verskih stvareh eden najmočnejših virov, iz katerega pritekata nevera in odpad od vere.

Zlasti se obračamo s svojo nadpastirsko besedo do Vas, krščanski starši, ki imate v prvi vrsti dolžnost, da se udeležujete verskega poučevanja in vzgojevanja. Saj ste Vi prvi učitelji svojih otrok in tudi potem, ko so dobili še druge učitelje in vzgojitelje, morate Vi skrbno paziti, da se utrdijo v veri in okrepijo v krščanskem življenju. Čim trdnejši so v znanju verskih resnic, tem zvesteje se bodo držali večno veljavnih naukov krščansko-katoliške vere in bodo s svojim življenjem kazali, da visoko spoštujejo in cenijo sveto vero. Zlata knjiga, katero so srečno in slavno vladajoči papež Pij X. v svoji okrožnici Acerbo nimis z dne 15. aprila 1905 pohvalili in priporočili kot poglobitveni pripomoček za prenovitev človeške družbe, naš katekizem katoliškega veronauka, naj dobi prostor v Vaših družinah, naj ne bo le šolska knjiga, marveč z veseljem prebirana knjiga za dom in za življenje. Varujte se skrbno, da ne boste puščali svojih otrok rasti v nevednosti in v malomarnosti zastran verskih resnic, ali da jih ne boste v njej potrjevali s slabim

zgleodom ter uničevali zveličavnih vtiskov katoliškega veronauka, ki ga otroci dobivajo v šoli in v cerkvi, in da ne bo Vaša krivda, ako se otroci ne bodo nikdar povzpeli do temeljitega znanja in do spoštovanja edinozveličavne krščansko-katoliške vere, ali ako jo bodo celo zaničevali in sčasoma izgubili. Glejte, da ne zaničujete katerega teh malih, ki v mene verujejo! (Mat. 18, 10.)

Pri tem priporočamo svojim ljubim škofljanom v podporo z molitvijo in z milimi darovi vsa društva, ki krepko pospešujejo katoliško ljudsko gibanje, se pogumno borijo zoper umetno gojeno odpadanje od vere in ki imajo namen, pomagati pri zidanju silno potrebnih cerkev. Kjerkoli nastane nova hiša božja, tam se odpre nov vir nadnaravnega življenja in blagoslova za človeško družbo. Enako toplo Vam priporočamo branje dobrih katoliških listov, ki so zelo uspešni in pripravni pripomočki zoper skrivno nevero in potuhnjeno brezverstvo.

Nadaljnje zlo ali hudo, na katerem boleha in močno trpi naš čas, je grozno se razširjajoča **javna nenravnost**. Povsod po izobraženem svetu se že leta sem kaže neutajljivo propadanje sramežljivosti, ki mora napolnjevati vse resno misleče s strahom in skrbjo za prihodnost. Neovrgljiv dokaz za našo trditev je dejstvo, da se družba „katoliško ločenih zakoncev“, čeprav se ji je prvi tozadevni poizkus ponesrečil ob zgledni odločnosti krščansko vero in krščansko krepost ljubečih katoličanov, da se ta družba vnovič upa, predrzno se oglašati, da bi dosegla od državne oblasti razdružitve svojih zakonov in dovoljenje k zopetni ženitvi. Zakon, ki je po apostolskem nauku velik zakrament v Kristusu in v Cerkvi (Efež. 5, 32), naj bi bil ponižan v navadno pogodbo človeškega samoljubja; možu in ženi naj bi bilo omogočeno, skleniti drugi zakon, ko še vendar po postavah božjega in naravnega reda, katerih ne more izpremeniti noben človeški postavodajalec, nerazrušno obstoji njun prvi zakon. Se li ne bi reklo to, omajati temeljne podlage

družabnega življenja in razuzdanosti odpreti prosto pot? Tu velja neizpremenljiva beseda Gospodova: Kar je Bog združil, naj človek ne loči. (Mat. 19, 6.)

Zato ponavljamo svojo izjavo, ki smo jo zapisali v skupnem pastirskem listu z dne 18. oktobra 1906: „Ne moremo smatrati kot prave preosnove zakona ničesar, kar bi moglo omajati zakramentalni značaj in nerazdružnost zakona ter tako sploh v nevarnost spraviti trdno podlago zakonske vezi; pač pa vidimo v vsem tem vir nedopovedne pogube za človeško družbo.“

Zlasti pa daje ta-le okolnost misliti, da se nenravnost v naših dnevih ne razširja le po mestih, marveč se začenja razlivati tudi po deželi, da je prodrla že globoko v mladinske kroge, in da nastopa predrzno in nesramno kakor nikdar prej tako, da se starši, učitelji, vzgojitelji in dušni pastirji dostikrat obupno pritožujejo, češ da jim ni mogoče, ohraniti izročene jim mladine v nedolžnosti. Poglavitni vzrok npravstvenega propada tiči nedvomno v vedno bolj se razširjajoči odvritvi od Boga, v mlačnosti in sovražnosti zoper vero, v nepoznanju in preganjanju svete Cerkve. Nevernost in nenravnost povzročujeta druga drugo. Kakor izpremeni nečistost človeka v brezverca, tako zopet nevera vodi v nesramnost. Naj se tudi posreči posamnim izvoljenim značajem, da iz ozirov na naravno dostojnost premagujejo moč strasti, ki je človeku prirojena, vendar da ostane ves narod brezgrajen in neomadeževan, za to je treba žive vere v vsemogočnega in neskončno svetega Boga, trdne vere v višjo, božjo postavo, ki podrejuje nizke človeške nagone večnemu namenu in cilju neumrjoče duše, zaslužiti si nebesa. Zato tudi brez zveste vdanosti do Boga in da njegove namestnice na zemlji, svete Cerkve, ni upati nobene čednosti in nobenega pravega izboljšanja sedanjih obžalovanja vrednih razmer.

Razen omenjenega poglavitnega vzroka pokvarjenosti so še drugi, katere je iskati poleg zgleda in zvijačnosti hudobnih zapeljivcev,

po prepričanju vseh, ki obdelujejo to vprašanje, v nesramnih spisih in podobah, ki preraščajo in preplavljajo mesta in vasi: spise pošiljajo brezvestneži v ogromni množini med ljudstvo, podobe pa izpostavljajo na ogled v prodajalnah in izložbah, ali jih razkazujejo v časniških naznanilih, panoramah, kinematografih in bioskopih, ali v raznih igrokazih, ki so povzeti iz prirode in večkrat iz nedostojnega življenja. Ta način napeljevanja k nenravnosti zadevlje vse stanove, nizke in visoke, in kar je najžalostnejše, v vsaki starosti, ter jih nekako sili k prestopkom zoper sramežljivost. Da se v tem oziru res izboljša kugi podobno zlo, je treba z vsemi močmi skrbeti, da se ljudski naraščaj ne okuži že v najzgodnji mladosti. K temu se pa terja, da mladino varujemo povodni raznih nesramnosti, ki se ji ponujajo pri vsakem koraku, v spisih in podobah, v gledaliških igrokazih in pri raznovrstnih veselicah in zabavah. Ob takih priložnostih prejeti vtiski in dobljeni spomini se trdno primejo živahne mladostne domišljije, zastropijo srce in zlomijo moč, s katero se je doslej ustavljalo pregrehi.

Kakor pa pristoji cerkvi, šoli in domu naloga, mladino versko-nravno vzgajati, enako je državna oblast v prvi vrsti poklicana, da s svojo krepko roko pomaga odbijati mnoge napade in nevarnosti, ki v javnosti pretijo sramežljivosti mladine poštenemu življenju ljudstva. Država je v resnici dala postave, ki naj bi zabranjevale razširjanje nevarnosti; treba je le, da se izvršujejo. Zato je Vaša dolžnost, preljubi verniki, da ne prenašate mirno nesnage in gnusobe, in da terjate izvrševanje postavnih določb. Ne hodite torej brezskrbno mimo nesramnosti, ki se Vam vsiljujejo, marveč srčno pokažite, da se čutite razžaljene po nedostojnostih, ki se Vam predrzno ponujajo, pa da niste voljni, trpeti skrunitev spodobnosti in poštenosti. Tako bo že samobesebi izginil znaten del nesnage, ki se zdaj brez ovira razširja.

Da, krščanski možje, ne bojte se, naravnost izraziti svoje nevolje zoper vsako žaljenje do-

stojnosti, nravnosti in poštenosti: javno v ljudskih zastopih, na shodih in v društvih, v časnikih, spisih in knjigah; pa tudi zasebno naj si vsakteri šteje v dolžnost, da bo na pristojnem mestu zahteval in terjal odstranitev grdobij, kjerkoli jih bo zapazil. Vsi imamo pravico do varstva zoper žaljenje sramežljivosti, in to pravico braniti, je vsak posameznik dolžen človeški družbi. Društvo vrlih mož, ki bi se vojskovalo zoper javno nečednost, bi bilo času prav primerno kot središče, do katerega bi se mogel obrniti vsakdo, ki bi si pomišljaj osebno nastopati v tej žalostni zadevi, da bi osrednje društvo ukrenilo, kar je primerno in potrebno.

Pa tudi Vi, krščanski starši, storite svojo dolžnost, da se odvrne občna popačenost! Glejte, neprenehoma na krščanski red in strah v svojih hišah in družinah, svesti si apostolskega izreka: Ako kdo za svoje in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika. (I. Tim. 5, 8.) Napeljujte svoje ljube otroke in posle k strahu božjemu in k pravi krščanski pobožnosti, odvrčajte od njih vse, karkoli bi jim moglo uničiti nedolžnost in izpriditi srce! Odpravite iz svojih hiš dnevniko, spise in knjige, ki sramotijo in izpodkopujejo sveto vero in krščansko krepost, in ki sejejo v mladostna srca razjedajoči strup neverstva in izprijenosti! Naročite pa v svoje hiše dobre spise in časnike, ki branijo in pospešujejo vernost in krščansko življenje v Vaših družinah! Saj gre za najlepše in najdražje, za nedolžnost mladostnih src, za ohranitev zdravja in krepkosti našega ljudstva. Spoštujte pa tudi sami in cenite sveto zakonsko zvezo, ki je močna trdnjava zoper izgrede poželenja, kakor jasno uči sv. apostol Pavel v svojem prvem listu do Korinčanov. (I. Kor. 7, 2.)

In Vi, krščanski mladeniči in krščanske mladenke, nikar ne žrtvujte cveta svojega življenja pregrehi, marveč prizadevajte si z vsemi močmi, da bo ostal najkrasnejši biser Vaše duše neomadeževan! Zato ubogajte svoje starše, bodite ponižni in delavni! Varujte se vseh

slabih tovarišij in izogibajte se priložnosti v greh! Pazite na svoje počutke, hodite v pričujočnosti božji, ljubite molitev in priporočujte se slednji dan, zlasti v vsaki izkušnji, v mogočno varstvo preblažene device Marije, bodite vneti in vestni v izpolnjevanju svojih krščanskih dolžnosti, prejemanje pogosto, če mogoče dan na dan, svete zakramente in gojite z odpustki bogato obdarovane bratovščine in cerkvene družbe, ki Vas navajajo k bogoljubnemu življenju! O kako lep je čist rod v svojem sijaju! Večen je njegov spomin, ker je spoznan pri Bogu in pri ljudeh! (Modr. 4, 1.)

Tretje poglavitno zlo našega časa je neurejeno hrepenenje in poželenje po neodvisnosti, čigar najvišja stopnja je boj zoper zakonito oblast in nepokorščina do gosposke, postavljene od Boga. V tem boju se spravljajo ob veljavo vse podlage, na katerih sloni blagostanje človeške družbe. Skoraj ni javne uredbe, katere ne bi napadale močne stranke, da bi jo razdrle. V dokaz naj omenimo le najnovejše dogodke. Ne poveljujejo li očitnih upornikov, ki so brez strahu označevali vstajo in so napeljevali ljudstvo k boju zoper obstoječi državni red, da, celó ustanavljali šole, da bi v njih vzgajali mladino za svoje izdajske in nasilne namene, ne povišujejo li takšnih vstavev kot junakov, jih li ne slavijo kot mučencev svobode mišljenja? In koga ne napolnjuje z grozo in studom najnovejši državni preobrat, ki se je izvršil z nepopisnim nasilstvom in prelivanjem krvi?

Enako brezobzirno zaničujejo in sramotijo cerkveno oblast. Modernisti ali novodobneži, ki so poizkušali prepojit katoliški nauk o veri in krščanskem življenju z nazori nevernega modroslovja in krive posvetne modrosti, ter ga prenarediti in pokvariti tako, da ga ne bi bilo več spoznati, ti novodobneži hočejo ne le oslabiti terjatve verskega življenja, marveč tudi otresti odvisnost od cerkvene oblasti kot neprijetno omejitev človeške prostosti. Modernizem zares ni domišljena nevarnost, marveč je veliko versko zlo našega

časa, ki povzroča veri in kreposti neizmerno škodo. Dasi se mu je vdalo v naših krajih le malo katoličanov, vendar ni izključen ves strah pred nevarnostjo, ker jo pospešuje način, po katerem se skoraj povsod goji veda in znanost in ker jo samobsebi povzročuje človeški napuh, ki se zanaša le na lastno moč ter se upira vsakemu nadzorstvu, torej tudi vsaki višji oblasti.

Zato so naš sveti oče Pij X. v temeljni okrožnici *Pascendi Dominici gregis* z dne 8. septembra 1907 z apostolsko odločnostjo nastopili zoper modernizem kot zmoto, ki vsebuje ali zapopada vse krive nauke, ter so v omenjeni okrožnici in pozneje v *Motu proprio* ali v pismu iz lastnega nagiba z dne 18. novembra 1907 in 1. septembra 1910 priobčili natančna navodila, kako odvrniti in premagati to zmoto. Zares, ni potrebno danes in ne bo nikdar potrebno, da bi Cerkev odstopila od katerih svojih večnih, zveličavnih resnic, ki ne ugajajo svetu, in da bi morala pri miru pustiti učenjake, o katerih se misli, da njihova mnenja ne potrebujejo nobenih popravkov, in da bi Cerkev mogla od njihove duhovitosti pričakovati krepko pomoč in veliko slavo. Tu velja opomin sv. Pavla Timoteju: Zapovem ti pred Bogom, ki vse oživlja, in pred Kristusom Jezusom, ki je pričal pod Poncijem Pilatom dobro pričevanje, da ohraniš zapoved brez madeža in brez graje do prihoda Gospoda našega Jezusa Kristusa! (I. Tim. 6, 13. 14.) Da, mi si hočemo z božjo pomočjo ohraniti vero svojih očetov čisto in nepokvarjeno po prelepem zgledu sv. Hilarija, ki je zaklical: „*Melius est mihi in hoc saeculo mori, quam alicuius potentia dominante castam veritatis corrumpere virginitatem.* Bolje mi je, da umrjem na tem svetu, kot da bi na ukaz kakršnekoli oblasti oskrnil čisto devištvo resnice.“

Kakšno stopnjo je doseglo v naših dnevih zaničevanje cerkvene oblasti, jasno osvetljuje nezaslišan način, kako se je župan rimskega mesta, Ernest Nathan, nedavno predrznil, sra-

motiti papeštvo. Besede, ki jih je mestni po-glavar izustil minulega 20. septembra ob štirideseti obletnici nasilne osvojitve rimskega mesta po naskoku na vrata „Porta Pia“, so morale napolniti vse katoličane z globoko žalostjo in z največjo nevoljo. Ves govor, prazna primera med sedanjim Rimom in Rimom pred 1870, je bil poln zavijanj verskih in zgodovinskih resnic, poln sramotitev papeštva in nezmotljivosti, s katero je vsled volje Kristusove obdarovan najvišji učenik in pastir vesoljne Cerkve. Od Boga poslanim papežem, ki so odnekdaj izredno pospeševali znanost, izobrazbo in omiko, si upa predstojnik rimske občine očitati, „da omejujejo mišljenje na najožjo mero, da hočejo za vsako ceno s svojimi dogmami ali neizpremenljivimi nauki rešiti nadvlado nevednosti“.

Tudi svobodomiselni časniki v Italiji in po drugih deželah so ostro obsodili od so-vraštva do Cerkve in od prostozidarske zbe-snelosti narekovani govor. Namestnik Kristu-sov in naslednik sv. Petra so v posebnem pismu do svojega generalnega vikarja kardinala Petra Respighi priobčili ugovor zoper te žalitve. Tudi katoličani v Italiji in po vsem katoliškem svetu so krepko ugovarjali zoper krivico, ki je tudi nje najhuje razžalila. Mi-nulega 6. novembra se je v ljudski dvorani dunajske mestne hiše zbralo več tisoč kato-liških mož, da naravnost obsodijo brez pri-mere podlo sramotenje svete apostolske sto-lice. Tudi mi avstrijski nadškofje in škofje povzdignemo v svojem in v Vašem imenu glas ter slovesno ugovarjamo zoper zgoraj omenjeno nedostojno početje rimskega žu-pana, zoper sramotitve našega svetega očeta in naše svete Cerkve. Obenem izpovemo vno-vič svojo srčno željo, da se naj ustvarijo raz-mere, po katerih bo papežu zagotovljena po-polna in resnična svoboda in neodvisnost.

Preljubi v Gospodu!

Tako smo razvili pred Vašimi očmi v glavnih potezah sliko žalostnih razmer v se-danjem času, da bi Vas opozorili na nevar-

nosti, ki preté sveti materi Cerkvi in predragi domovini, in da bi Vas izpodbudili h krepkemu odporu zoper nje. Primito torej za božje orožje, da se morete braniti ob hudem dnevu in v vseh rečeh popolni obstati! (Efež. 6, 13). Čujte, ostanite v veri, moški se obnašajte in bodite trdni! (I. Kor. 16, 13.)

Da, kažite hrabrost in srčnost, kadar treba spoznati vero ali jo braniti pred pretečimi nevarnostmi! Skrbite pa tudi za temeljit pouk v krščanskih resnicah in zapovedih: poznanje vere je najzanesljivejši pripomoček, da jo cenimo in spoštujemo, je najmočnejše varstvo pred odpadom od vere. Potrudite se, da bo Vaše življenje brezgrajno, izpodbudno! Čujte nad svojimi otroki in vsemi, ki so izročeni v Vašo skrb, navajajte jih z molitvijo, z besedo in z dobrim zgledom k strahu božjemu in k pravi pobožnosti, in odvrčajte od njih kugo greha in zapeljivosti!

Držite se krepko in zvesto nerazrušljive Petrove skale, vidnega namestnika Sinu božjega Jezusa Kristusa na zemlji, rimskega papeža Pija X., ki kot zlatomašnik in škof-jubilar, obkroženi od toliko sovražnikov, z modrostjo in očetovsko milobo, pa tudi z neupogljivo odločnostjo vladajo sveto Cerkev, kraljestvo božje, neomahljivi v uresničevanju svojega

gesla: vse obnoviti v Kristusu, kar so zopet kaj jasno pokazali z najnovejšimi odredbami o večkratnem, da, vsakdanjem svetem obhajilu in o starosti prvoobhajancev. Sprejemajte njihove ukaze in odloke vselej s tistim spoštovanjem in svetim strahom, kakor se spodobi za zvestega in prepričanega katoličana! Razveseljajte njihovo težko izkušano očetovsko srce s požrtvovalno, otroškodano ljubeznijo!

Enako ostanite zvesti podaniki našemu ljubljenu in vobče češčenemu cesarju-jubilarju, ki bo v tekočem letu v splošno veselje dopolnil 80. leto svojega življenja, čigar 62 let je bilo posvečenih in žrtvovanih občnemu blagostanju. Nobene prazne trditve in obljube naj Vas ne omajejo in ne zmotijo v zvestobi in v vdanosti do prestola in do presvetle cesarske hiše!

Sicer pa, bratje, karkoli je resnično, karkoli sramežljivo, karkoli pravično, karkoli sveto, karkoli ljubeznivo, karkoli je dobrega imena, če je kakšna čednost, če je kakšno hvale vredno obnašanje, to mislite! In mir božji, ki ves um preseza, varuj vaša srca in vaše misli v Kristusu Jezusu! (Filiplj. 4, 8. 7.) Amen.

Dano na Dunaju, na praznik varstva preblazene device Marije, dne 13. novembra 1910.

Anton Jožef kardinal Gruscha, knezonadškof dunajski. **Juri kardinal Kopp**, knezoškof vratislavski, **Leon kardinal pl. Skrbensky**, knezonadškof praški. **Janez kardinal pl. Puzyna**, knezoškof krakovski, zastopan po **Anatolu**, škofu irenopolskem, pomožnem škofu krakovskem. **Janez kardinal Katschthaler**, knezonadškof solnograški. **Frančišek Sal.**, knezoškof olomuški. **Andrej**, nadškof lvovski, gr. obr. **Jožef**, nadškof lvovski, lat. obr. **Jožef**, nadškof lvovski, arm. obr. **Frančišek Ksav.**, nadškof tirski, koadjutor dunajski. **Vincencij**, nadškof zaderski. **Frančišek Borgia**, knezoškof goriški. **Janez Krstnik**, škof poreško-puljski. **Mihael**, knezoškof lavantinski. **Filip**, škof spljetsko-makarski, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Koloman**, škof trikalski, apostolski vojni vikar. **Jožef Gregor**, škof dubrovniški, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Leopold**, knezoškof sekovski. **Frančišek**, škof kotorski. **Janez Krsnik**, škof šenthipolitski. **Konstantin**, škof premislški, gr. obr. **Anton**, škof na Krku. **Anton Bonaventura**, knezoškof ljubljanski. **Baltazar**, knezoškof krški. **Jožef Sebastijan**, škof premislški, lat. obr. **Leon**, škof tarnovski. **Jordan**, škof lesinski, zastopan po **Vincenciju**, nadškofu zaderskem. **Jožef**, škof kraljevograški. **Celestin**, knezoškof tridentinski. **Gregor**, škof stanislavski, zastopan po **Konstantinu**, škofu premislškem, gr. obr. **Pavel**, škof brnski. **Jožef**, knezoškof briksenski. **Jožef**, škof budjeviški. **Rudolf**, škof linški. **Jožef**, škof litomeriški. **Frančišek Petronio**, kapiteljski vikar tržaško-koperski.

11.

Podsodnostni pristavek.

(Gerichtsstandsklausel.)

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z dopisom z dne 8. oktobra t. l., št. 24.539., semkaj sporočila:

Die Landesregierung beehrt sich das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat zu ersuchen, die Pfarrämter auf das Erfordernis der Gerichtsstandsklausel in allen von Kirchen oder Pfründen abgeschlossenen Verträgen aufmerksam zu machen.

Die Gerichtsstandsklausel hat im Sinne der Justiz-Min.-Vdg. vom 30. April 1897, Zl. 8677, J.-M.-V.-Bl. Nr. 13, zu lauten, entweder:

I. In den aus diesem Verträge etwa entstehenden Rechtsstreitigkeiten, welche nicht kraft Gesetzes einem besonderen Gerichtsstande ausschließlich vorbehalten sind, ist die Kirche (Pfründe), wenn sie als Klägerin auftritt, berechtigt, auch bei den sachlich zuständigen Gerichten am Sitze der k. k. Finanzprokuratur in

Laibach einzuschreiten. Oder II. Für alle aus diesem Verträge etwa entspringenden Rechtsstreitigkeiten, welche nicht kraft des Gesetzes vor einen ausschließlichen besonderen Gerichtsstand gehören, sind in erster Instanz die sachlich zuständigen Gerichte der Finanzprokuratur in Laibach ausschließlich zuständig.

Slovenski:

V pravnih sporih, ki bi iz te pogodbe nastali in kateri niso po zakonu posebni podsodnosti izključno podvrženi, je cerkev upravičena, ako toži, postopati tudi pri stvarno pristojnih sodnijah na sedežu c. kr. finančne prokurate v Ljubljani.

Častiti župni uradi se opozarjajo na ta pristavek, ki se mora odslej pridejati vsem pogodbam (kupnim), ki se tičejo cerkva in nadarbin.

12.

Slovstvo.

Mladeničem. Drugi zvezek: Življenje po veri. Spisal † Anton Bonaventura, škof ljubljanski. V Ljubljani, 1910. Tisk Katoliške Tiskarne. à 1 K. — Vsebina 190 strani obsegajoče knjige je naslednja: 1. Popolna sreča. 2. Dolžnosti do Boga, do samega sebe, do bližnjega. 3. Sovražniki: strasti sploh, samoljubnost, nezmernost, nečistost. 4. Nevarnosti: nevarne tovarišije, razne veselice, tisk, satan. 5. Boj. 6. Bojno orožje: spoznanje, trdni sklep, molitev, sv. maša, sv. zakramenti, strah pred grehom, skupni boj, veselje. 7. Družina: začetek in namen družine,

želja po družini, snubitev, samski stan. 8. Društva. 9. Domovina, slovenska, avstrijska, nebeška.

Das Gebührenäquivalent für das Dezennium 1911 bis inkl. 1920 für Kirchen, Pfründen, kirchliche Stiftungen, Korporationen, Anstalten, Fonds und Vereine. Zusammengestellt von Dr. Anton Griebel, Dompropst. Graz, 1911. Graz. Moser. Str. 73. Cena 1.20 K — Prav pripravna in času primerna knjižica, zlasti, ker se morajo priznatki za odmero pristojbinskega namestka do 30. aprila 1911 vložiti pri dotičnih oblastih.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 4. januarja 1911.